

МЛАДЕЖИТЕ И ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЩЕСТВО

Невена Ангелова Гушкова, Мария Михайлова Калинова

Първо основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Гоце Делчев

YOUTH AND INFORMATION SOCIETY

Nevena Angelova Gushkova, Maria Mihaylova Kalinova

First Primary School STS. Cyril And Methodius, Gotse Delchev

* Авторите изказват благодарност към научен проект „Часът на родителя – заедно за всяко дете“, НП „Заедно за всяко дете“, за финансирането на настоящата работа.

Abstract: *The construction of the information society is the responsibility of all institutions - state, public authorities and organizations. The role of education for development, dissemination and education of children and young people who build the future of our country is of utmost importance for further development in the social life.*

The Internet is an integrated world that puts higher demands on people-to-people relationships in the professional sphere, based on acquiring knowledge as a long-term goal. One of the most vulnerable groups on the Internet is children and young people. They spend most of their time in the virtual environment. The computer, tablet, smartphones and the Internet are the favorite toys of today's children. However, the Internet carries some serious risks besides the opportunities for fun and new knowledge.

There is an increasing number of children and young people who are victims of crimes caused by internet contact. They rarely share with their parents problems on the Internet. The relationship between them is not robust enough and the children do not feel safe to share. Here is also the role of education. Teaching parents and especially children is a challenge we are facing. Attracting parents as partners in the process of interacting with their children is an integral part of our school activity. Parents' School, Parents' Workshops are just some of the parenting and child engagement activities and the support they receive to tackle such problems.

Information technologies would create an information society if they serve the public rationally and contribute to the improvement of personalities in the dynamically evolved digital world.

Абстракт: *Изграждането на информационното общество подлежи на отговорност на всички институции – държавни, обществени органи и организации. Изключително важна е ролята на образованието за развитие, разпространение и обучение на децата и младежите, които изграждат бъдещето на страната ни, за по-нататъшно развитие в социалния живот.*

Интернет е интегрален свят, който поставя по-високи изисквания в отношенията между хората и в професионалната сфера, основани на придобиването на знания като дългосрочна цел. Една от най-уязвимите рискови групи в интернет са децата и младежите. Те прекарват и най-много от времето си във виртуалната среда. Компютърът, таблетът, смартфоните и интернет са любимите играчки на днешните деца. Интернет обаче носи и някои сериозни рискове, освен възможностите за забавление и нови знания.

Все повече се увеличава броят на децата и младежите, които стават жертва на престъпления, породени от контакта в интернет. Те все по-рядко споделят със своите родители за проблеми в интернет пространството. Връзката между тях не е достатъчно стабилна и децата не се чувстват сигурни да споделят. Тук от съществено значение е и ролята

на образованието. Обучението на родителите и особено на децата е предизвикателство, пред което сме изправени. Привличането на родителите като партньори в процеса на взаимодействие с техните деца е неизменна част от нашата дейност в училище. „Училище за родители“, „Работилници за родители“ са само част от дейностите за приобщаване на родители и деца, и подкрепата, която получават за справяне с подобни проблеми.

Информационните технологии биха изградили информационно общество, ако те служат на обществеността рационално и съдействат за усъвършенстването на личности в динамично развития дигитален свят.

Keywords: *internet, information society, risk, parents, interaction*

Изграждането на информационното общество подлежи на отговорност на всички институции – държавни, обществени органи и организации. Изключително важна е ролята на образованието за развитие, разпространение и обучение на децата и младежите, които изграждат бъдещето на страната ни, за по-нататъшно развитие в социалния живот.

Съвременният начин на живот се отличава с изключително силно разгърната система за масова комуникация. Широката сфера на масмедията изгражда информационното общество. Без нея съвременното общество не може да функционира нормално. Съвременните средства за масова комуникация представят на подрастващото поколение всевъзможни форми и вариации на социално поведение, които играят огромна социализираща роля. Тези средства демонстрират на младото поколение богата и разнородна гама на човешко поведение – от героизъм и величие до пошлост и падение. В съвременните условия средствата за масова информация са едни от най-големите възпитатели на младото поколение и тяхната отговорност за облика на подрастващите занапред все повече ще нараства.¹

Едно от най-мощните средства за масова информация в съвременното общество и по-конкретно за младото поколение е Интернет. Интернет е интегрален свят, който поставя по-високи изисквания в отношенията между хората и в професионалната сфера, основани на придобиването на знания като дългосрочна цел. Една от най-уязвимите рискови групи в интернет са децата и младежите. Те прекарват най-много от времето си във виртуалната среда. Компютърът, таблетът, смартфоните и интернет са любимите играчки на днешните деца. Интернет обаче носи и някои сериозни рискове, освен възможностите за забавление и нови знания.²

Интернет е от средствата за масова информация и комуникация, които изпълняват твърде разнообразни функции в съвременното общество. Особено ясно се акцентира

---

¹ Андреев, М., Средствата за масова комуникация като фактор на социализацията, Кн. „Образование и общество“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 1998.

² Томова, Б., Минков, Ив. И колектив, Как да предпазим детето си от престъпление, Наръчник за родители, София, 2013.

върху информационната функция на интернет. Бързото пренасяне на информацията има огромно значение за икономическото, социалното и културното развитие.

В днешния динамичен, съвременен свят, освен в някаква степен възпитаваща или забавляваща функция, интернет все по-често има и обучаваща функция. Обособени са множество самостоятелни програми, приложения и сайтове в различни направления за нуждите на обучението на подрастващото поколение. Все повече този вид услуга навлиза и изгражда взаимоотношения с учебните институции от различен тип. Интернет разрушава съществуващите бариери и формира равнището на стремежите на личността, изискванията в различни области. Умело се формират общоприети мнения, отношения и форми на социално поведение на личността, формират се нови идеи и ново поведение. Всичко това дава основание за обособяване на относително самостоятелна социализираща функция на масовото средство Интернет.

В настоящата статия особен акцент се обръща и на характерните особености на въздействието на интернет върху младежите. Интернет дава възможност учащите се да възприемат твърде много информация, но невинаги всичко възприето се разбира достатъчно добре. Интелектът на учащия се броди из лабиринта на бързо сменящата се информация и не е в състояние да я систематизира, да я преработва и да я осмисля. Разпространяват се стереотипи на поведение и мислене, които тушират различията между хората, между културите и подкултурите. В дейностите особено голямо място се отделя на забавлението, настоящето: всичко това на фона на различието между половете, възрастите, професиите, равнището на културата, семействата, социалният произход, традициите, гео-демографските и материалните условия на живот на различните слоеве от населението. Наред с положителният елемент – запознаване на учениците с различни начини на живот – това има определени отрицателни въздействия, тъй като подражанието върви не само по линията на положителните социални образци на поведение, но и на отрицателните.³

Ежедневната употреба на интернет за работа, получаване на информация, връзка с близки и непознати хора, гледане на филми и слушане на музика може да превърне сърфирането в навик, без който децата и младежите да се чувстват тревожни и несигурни. Все повече се увеличава броят на децата и младежите, които стават жертва на престъпления, породени от контакта в интернет. Най-често те могат да попаднат под опасното влияние на сайтове, които се поддържат от:

- религиозни учения (дори и официални) и секти;
- предлагащи порнографски материали – картинки, видео или описания на сексуални сцени;

---

³ Андреев, М., Средствата за масова комуникация като фактор на социализацията, Кн. „Образование и общество“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 1998.

- проповядващи насилие, расизъм или ограничаване на правото на свободно мнение – например националистически и дори патриотични форуми;
- дискриминация (напр. типично мъжки форуми като автоклуб, футболна страница или феминистки форуми – нерядко прикрити като модни, музикални, здравни или лайф-стайл пространства).

Зависимият към интернет човек е обикновено затворен, игнориращ събитията, които му се предоставят от личната и професионалната среда, и по правило пристрастяването се наблюдава в подрастващата възраст.

Предупредителните сигнали за пристрастеност към интернет - сред тях много добър симптом е, ако на детето му липсват приятели. Вероятно причината е, че то има някакъв проблем в общуването. В интернет човек няма лице, разговорите често се провеждат не с глас, а посредством клавиатурата, всеки може да изпрати своя снимка, която не е съвсем актуална, и т. н. Хората с ниско самочувствие могат да бъдат по-освободени в интернет и там те могат да бъдат когото си поискат. Друг важен симптом е, ако детето крие какво прави в интернет. Родителят може да се досети, ако то бързо угасва компютъра или сменя прозорците, когато той влезе в стаята. Ако компютърът е в обща стая, детето сяда така, че мониторът да е видим само за него, уединява се в стаята, с лаптопа си, седи някъде на скришно с таблета си и т.н. Сигнал за тревога е, ако категорично отказва да споделя за интернет приятелите си и виртуалната си среда. В такъв случай е добре родителят да поиска да види списъка му с приятели и да се убеди, че се познава с всеки от тях, както и че информацията, която детето публикува за себе си, не е твърде подробна и лична.

При наличието на проблем той ще се прояви в поведението на детето. Нетипичните промени в емоциите могат да са причинени от взаимоотношения във виртуалното пространство. Те могат да бъдат и следствие от проблеми в училище, приятелската среда, трудности в отношенията с родителите и т.н. Ако са видимо изразени гневни реакции, угнетеност, тъга или страх, както и срам у детето, вероятно нещо в детската душа се случва и е възможно това да е причинено от общуването в интернет. Това налага повишено внимание от страна на родителите или други възрастни, наблюдателност и готовност за оказване на подкрепа.⁴

Достъпът до интернет е колкото полезен, толкова и пълен с опасности, особено за децата и младежите, които все още нямат достатъчно натрупан опит за различните видове заплахи и отработени реакции в критични ситуации и лесно могат да се превърнат в жертва на насилие. А родителите и учителите понякога разбират твърде късно за назрелия проблем или самите те не са достатъчно напред с дигиталните технологии, за

---

⁴ Енев, Св., Теоретико-методологични аспекти и феноменология на зависимостите и зависимото поведение във виртуалното пространство, Кн. „Зависимост към интернет и компютърни игри“, Изд. къща „Стено“, Варна, 2014.

да могат да реагират.⁵ Необходимо е изключително внимателно до какво имат достъп младежите в интернет. Важна е ролята на възрастните да ги подготвят за интернет средата и заплахите, които ги дебнат и могат да ги превърнат в жертви на насилие и тормоз.

Все повече се увеличава броят на децата и младежите, които стават жертва на престъпления, породени от контакта в интернет. Те все по-рядко споделят със своите родители за проблеми в интернет пространството. Връзката между тях не е достатъчно стабилна и децата не се чувстват сигурни да споделят. Тук от съществено значение е и ролята на образованието. Обучението на родителите и особено на децата е предизвикателство, пред което се изправя Първо основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, град Гоце Делчев. Привличането на родителите като партньори в процеса на взаимодействие с техните деца е неизменна част от дейността в училището. Път към утвърждаването на партньорски взаимоотношения с родителите на ученици от училището е проектът „Часът на родителя – Заедно за всяко дете“, част от Националната програма на МОН „Заедно за всяко дете“. Реализирането на проекта постигна целите за повишаване възпитателния потенциал на семейството, повишаване взаимното доверие между училището и родителите като институция, намаляване нивото на тревожност у родителите на подрастващото поколение и не на последно място – повишаване усещането за приобщеност и приемственост, активно сътрудничество и удовлетвореност.

Проектът „Часът на родителя – Заедно за всяко дете“ е успешен сам по себе си, тъй като на поканите за участие откликнаха много голяма част от родителите, а други сам пожелаха да се включат. Проектът осъществи дейности, насочени към младежите, родителите им и внедряването им в неизбежното информационно общество. „Училище за родители. Ефективна комуникация – как да насърчим/ повлияем позитивното общуване между учениците“, „Работилница за родители – успешни родители – щастливи деца“ са само част от дейностите, обясняващи спецификата на дигиталните деца, @ и Z поколенията, емоционалната страна на комуникацията, наситеността в информационното общество и трудностите при сближаване на родителите с младежите от дигитално наситеното общество.

Интернет ще продължи да съществува за още много дълго време и ще продължи да оформя ежедневието на бъдещите поколения. Информационните технологии биха изградили информационно общество, ако те служат на обществеността рационално и съдействат за усъвършенстването на личности в динамично развития дигитален свят.

---

⁵ Какви са опасностите пред децата в интернет и как да ги предпазим?, <https://endviolence.bg/какви-са-опасностите-пред-децата-в-инт/>

Литература

- [1] Андреев, М., Средствата за масова комуникация като фактор на социализацията, Кн. „Образование и общество“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 1998, стр. 173 - 177, стр. 179.
- [2] Енев, Св., Теоретико-методологични аспекти и феноменология на зависимостите и зависимото поведение във виртуалното пространство, Кн. „Зависимост към интернет и компютърни игри“, Изд. къща „Стено“, Варна, 2014, 21 - 23.
- [3] Томова, Б., Минков, Ив. и колектив, Как да предпазим детето си от престъпление, Наръчник за родители, София, 2013, стр. 18.
- [4] Какви са опасностите пред децата в интернет и как да ги предпазим?, <https://endviolence.bg/какви-са-опасностите-пред-децата-в-инт/>

За контакт с авторите:

Невена Гушкова

e-mail: gushkova@parvo-gd.org

Мария Калинова

e-mail: kalinova@parvo-gd.org